

POSTANOWIENIE

Dnia 24 maja 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bohdan Bieniek

w sprawie z odwołania M. D.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziałowi w Warszawie

z udziałem P. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W.

o podleganie ubezpieczeniom społecznym,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń

Społecznych w dniu 24 maja 2023 r.,

skargi kasacyjnej odwołującego się od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie

z dnia 29 listopada 2021 r., sygn. akt III AUa 1245/20,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w Warszawie, wyrokiem z dnia 29 listopada 2021 r., zmienił wyrok Sądu Okręgowego Warszawa - Praga w Warszawie z dnia 13 października 2020 r., w ten sposób, że oddalił odwołanie M. D. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddział w Warszawie z dnia 26 listopada 2018 r., stwierdzającej, że ubezpieczony nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu w okresie od 28 maja 2018 r. do 27 sierpnia 2018 r. jako pracownik u płatnika składek P. Sp. z o. o. z siedzibą w W.

Ubezpieczony zawarł umowę o pracę w dniu 28 maja 2018 r. na czas określony (trzy miesiące) w wymiarze pełnego etatu, na stanowisku dyrektora działu turystyki/dyrektora projektu. W § 2 umowy wskazano, że praca będzie wykonywana poza zakładem pracy, z wykorzystaniem środków komunikacji elektronicznej w rozumieniu przepisów o świadczeniu usług drogą elektroniczną.

Miejszem wykonywania pracy miało być miejsce zamieszkania i przebywania pracownika w czasie trwania umowy. Ustalono także, że w czasie jej trwania pracownik otrzyma wynagrodzenie zasadnicze w wysokości 26.734,54 zł brutto.

Ubezpieczony otrzymał zwolnienie lekarskie na okres od 1 lipca 2018 r. do 30 sierpnia 2018 r. w związku z planowanym terminem zabiegu. W okresie od 1 lipca 2018 r. do 4 lipca 2018 r. był hospitalizowany na Oddziale [...] Traumatologii Ogólnej Szpitala Klinicznego w O.. W dniu 4 lipca 2018 r. wykonano u niego zabieg operacyjny. Pracodawca zrezygnował z kontynuowania współpracy z ubezpieczonym i rozwiązał z nim umowę o pracę w dniu 27 sierpnia 2018 r. Jednocześnie, przed zawarciem umowy o pracę z zainteresowaną spółką, ubezpieczony nie podlegał ubezpieczeniu chorobowemu w ramach prowadzonej działalności gospodarczej oraz nigdy wcześniej nie świadczył pracy na podstawie umowy o pracę.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, całokształt ustaleń faktycznych wskazuje, że umowa o pracę ubezpieczonego ze spółką została w istocie zawarta wyłącznie w celu uzyskania przez niego wysokich świadczeń z ubezpieczenia społecznego, przy braku rzeczywistego zatrudnienia wynikającego z art. 22 § 1 k.p. Innymi słowy jedynym celem podjęcia przez odwołującego się i płatnika współpracy, w formie umowy o pracę, była chęć uzyskania przez odwołującego się wysokich świadczeń z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w związku ze spodziewaną długotrwałą niezdolnością do pracy, wynikającą z planowanego zabiegu chirurgicznego, wykluczającą możliwość prowadzenia aktywności zawodowej, przy jednoczesnym braku wcześniejszego podlegania ubezpieczeniu chorobowemu.

Skargę kasacyjną wywiódł pełnomocnik odwołującego się, zaskarżając wyrok Sądu Apelacyjnego w całości. We wniosku o przyjęcie jej do rozpoznania wskazał na potrzebę wykładni art. 22 § 1 k.p. oraz oczywistą zasadności skargi kasacyjnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga nie kwalifikowała się do merytorycznego rozpoznania.

Oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na przesłance określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wymaga wykazania, że określony przepis prawa, będący źródłem poważnych wątpliwości interpretacyjnych, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje rozbieżności w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych. Wątpliwości te i rozbieżności należy przytoczyć, przedstawiając ich doktrynalne lub orzecznicze źródła. Konieczne jest wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, a także przedstawienie własnej propozycji interpretacyjnej. Powołanie się na omawianą przesłankę wymaga również wykazania, że chodzi o wykładnię przepisów prawa, których treść i znaczenie nie zostały dostatecznie wyjaśnione w dotychczasowym orzecznictwie lub, że istnieje potrzeba zmiany ich dotychczasowej wykładni, podania na czym polegają wątpliwości związane z jego rozumieniem oraz przedstawienia argumentacji świadczącej, że wątpliwości te mają rzeczywisty i poważny charakter, nie należą do zwykłych wątpliwości, które wiążą się z procesem stosowania prawa.

Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania nie spełnia wymagań kierowanych w stosunku do tego elementu konstrukcyjnego skargi i dlatego nie został uwzględniony.

Skarżący ogranicza się w swojej sugestii do konieczności ustalenia, które z kryteriów woli stron lub faktycznego sposobu wykonywania zobowiązania winno być podstawą ustalenia istnienia lub nieistnienia stosunku pracy w rozumieniu art. 22 § 1 k.p. Natomiast nie odnosi się do tego, że zasadnicze znaczenie w procesie sądowego badania, czy dany stosunek prawny jest stosunkiem pracy, ma ustalenie faktyczne, czy praca wykonywana w ramach analizowanego stosunku prawnego rzeczywiście ma cechy wymienione w art. 22 § 1 k.p. W tym celu bada się okoliczności i warunki, w jakich określona osoba wykonuje czynności na rzecz innego podmiotu prawa i dopiero w wyniku tego badania (poczynienia stosownych ustaleń) rozstrzyga się, czy czynności te świadczone są w warunkach wskazujących na stosunek pracy (postanowienie Sądu Najwyższego z 3 grudnia 2020 r., II UK 9/20, LEX nr 3087651).

O tym, czy strony istotnie w stosunku pracy pozostawały i stosunek ten stanowi tytuł ubezpieczeń społecznych, nie decyduje samo formalne zawarcie

umowy o pracę, wypłata wynagrodzenia, przystąpienie do ubezpieczenia i opłacenie składki, wystawienie świadectwa pracy, ale faktyczne i rzeczywiste realizowanie elementów charakterystycznych dla stosunku pracy, wynikających z art. 22 § 1 k.p. Z orzecznictwa wynika, że nie można stwierdzić pozorności czynności prawnej - umowy o pracę w sytuacji, gdy praca jest faktycznie wykonywana (wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 18 maja 2006 r., II UK 164/05; z dnia 2 lipca 2008 r., II UK 334/07; z dnia 29 maja 2013 r., I UK 649/12; z dnia 22 czerwca 2015 r., I UK 367/14). Nie wystarcza jednak jakakolwiek praca, gdyż znaczenie ma dopiero praca przewidziana dla stosunku pracy. Jeśli taka praca jest wykonywana, to generalnie nie ma podstaw do stawiania zarzutu obejścia czy nadużycia prawa, czyli zawarcia zatrudnienia dla uzyskania świadczeń z ubezpieczenia społecznego wobec przewidywanej niezdolności do pracy w związku z ciążą. Pozorność umowy wynikająca z art. 83 k.c. w związku z art. 300 k.p. zachodzi, gdy mimo zawarcia umowy, praca nie jest w ogóle świadczona, ewentualnie okoliczności faktyczne jej wykonywania nie wypełniają cech stosunku pracy (co miało miejsce w niniejszej sprawie). Nie stanowi to wówczas tytułu ubezpieczenia społecznego (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 19 lutego 2008 r., II UK 122/07; z dnia 8 lipca 2009 r., I UK 43/09; z dnia 24 lutego 2010 r., II UK 204/09; z dnia 9 lutego 2012 r., I UK 260/11, z dnia 20 czerwca 2017 r., I UK 252/16; z dnia 24 lutego 2021 r., III USKP 30/21, LEX nr 3123192).

Sąd drugiej instancji podważył ustalenia Sądu Okręgowego, dokonał odmiennej oceny indywidualnie wskazanych w uzasadnieniu swego wyroku dowodów, na których oparł się Sąd pierwszej instancji i uznał, że „w niniejszej sprawie nie sposób zaprzeczyć faktycznemu wykonywaniu zadań zleconych przez zainteresowaną spółkę, jednak brak jest uzasadnionych podstaw do stwierdzenia, że odwołujący się czynił to na podstawie stosunku pracy”. To zaś pozostaje w zgodzie z twierdzeniem, że wykonywanie pracy w rozumieniu art. 22 § 1 k.p. nie oznacza wykonywania jakiegokolwiek pracy, lecz pracy o określonym modelu.

Jednoczesne natomiast uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi występującymi w sprawie wątpliwościami prawnymi (zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów) generalnie wyklucza możliwość oczywistej zasadności skargi. Analiza zaskarżonego wyroku nie pozwala przyjąć, że Sąd odwoławczy dokonał

„oczywiście niesprawiedliwej” wykładni prawa. Jego punkt widzenia, oparty na zasadach doświadczenia życiowego i logicznego rozumowania, mieści się w granicach swobodnej oceny dowodów, a tym samym nie realizuje cech uregulowanych w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Zaakcentowana przez Sąd Apelacyjny koincydencja temporalna (brak uprzedniej ochrony ryzyka chorobowego, planowany zabieg operacyjny) uwidacznia dodatkowe aspekty, które niweczą siłę oddziaływania argumentów skargi kasacyjnej.

Z tych względów Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c.

[SOP]

[ł.n]